
RIGSREVISIONEN

Notat til Statsrevisorerne om
beretning om sikring og udvikling
af kvaliteten af universitets-
uddannelserne

December
2011

revision
revision
revision

Opfølgning i sagen om sikring og udvikling af kvaliteten af universitetsuddannelserne (beretning nr. 11/2007)

28. november 2011

RN A104/11

I. Indledning

1. Dette notat følger op på beretning til Statsrevisorerne om sikring og udvikling af kvaliteten af universitetsuddannelserne, som jeg afgav i 2008. Beretningen handlede om universiteternes arbejde med at sikre og udvikle kvaliteten ved evalueringer af undervisning og uddannelse samt inddragelse af eksterne interessenter, fx aftagere, dimittender og censorkorps. Beretningen viste, at Videnskabsministeriet (nu Uddannelsesministeriet) og universiteterne burde arbejde mere målrettet og helhedsorienteret med sikring og udvikling af kvaliteten.

Statsrevisorerne fandt det mindre tilfredsstillende, at universiteterne kun i meget begrænset omfang havde planlagt eller gennemført evalueringer af hele uddannelsesforløb i perioden 2003-2007. Desuden fandt Statsrevisorerne det mindre tilfredsstillende, at Videnskabsministeriet ikke havde tilvejebragt præcise og klare rammer for universiteternes kvalitetsarbejde, og at ministeriet ikke havde sikret en tilstrækkelig udmøntning af universitetslovens bestemmelser om udviklingskontrakter i forhold til mål for universiteternes kvalitetsarbejde.

2. Jeg lovede i mit notat til Statsrevisorerne af 17. juli 2008 i henhold til rigsrevisorlovens § 18, stk. 4, om sikring og udvikling af kvaliteten af universitetsuddannelserne, at jeg ville følge udviklingen på en række punkter. Notatet findes i Endelig betænkning over statsregnskabet for 2007, s. 102-104.

Jeg har fulgt udviklingen på følgende områder:

Universiteternes kvalitetsarbejde på uddannelsesområdet

- Universiteternes indsats for at gøre kvalitetsarbejdet målrettet og helhedsorienteret, bl.a. ved brug af uddannelsesevalueringer og systematisk inddragelse af interessenter.

Videnskabsministeriets understøttelse af universiteternes kvalitetsarbejde

- De næste udviklingskontraktens målsætninger for kvalitetsarbejdet, herunder planer for evalueringer mv.
- Videnskabsministeriets vejledning til universiteterne om, hvordan universitetslovens krav til kvalitetsarbejdet spiller sammen med kravene til uddannelsesakkreditering.
- Videnskabsministeriets indsats for at fremme videndeling mellem universiteterne om sikring og udvikling af kvaliteten af universitetsuddannelserne.

ACE Denmark blev oprettet i 2007 med akkrediteringsloven. ACE Denmark er en fagligt uafhængig institution under Videnskabsministeriet. Ministeriet har ikke indflydelse på ACE Danmarks akkrediteringer.

ACE Denmark har til opgave at akkreditere nye og eksisterende universitetsuddannelser. Uddannelserne kan enten blive positivt akkrediteret, delvist positivt akkrediteret eller få afslag på akkreditering. I forbindelse med akkreditering foretager ACE Denmark en faglig vurdering af uddannelserne på baggrund af 5 kriterier.

3. Rigsrevisionens opfølgning på beretningen har afventet ændring af universitetsloven, bl.a. i forhold til udviklingskontrakter i 2011.

Rigsrevisionen har i forbindelse med opfølgningen modtaget en rapport fra 2009 om universiteternes kvalitetsarbejde, holdt møde med Videnskabsministeriet og modtaget en redegørelse fra ministeriet om deres arbejde med at følge op på beretningen. Derudover har vi fra alle 8 universiteter modtaget politikker og procedurer for kvalitetssikring og/eller en redegørelse for kvalitetssikring og evalueringspraksis. Endelig har vi fra ACE Denmark modtaget en oversigt over deres vurdering af 132 uddannelser akkrediteret i 2010 og 2011 i forhold til kriteriet om løbende intern kvalitetssikring af uddannelsen og kriteriet om behov for uddannelsen.

II. Universiteternes kvalitetsarbejde på uddannelsesområdet

4. I beretningen vurderede Rigsrevisionen, at universiteterne både kunne og burde arbejde mere målrettet og helhedsorienteret med kvaliteten i uddannelserne. Universiteternes kvalitetsarbejde var i altovervejende grad lagt an på at evaluere forskellige delelementer af uddannelser og manglede det sammenhængende perspektiv på hele uddannelsesforløb. Universiteterne kunne med fordel bruge aftagere, dimittender og censorinstitutionen mere aktivt i kvalitetsarbejdet.

5. Vi har gennemgået universiteternes politikker og procedurer for kvalitetssikring for at vurdere, om universiteternes kvalitetsarbejde er blevet mere målrettet og helhedsorienteret, og om uddannelsesevalueringer og inddragelse af eksterne interessenter er en del af kvalitetspolitikken. Materialet er udtryk for universitetets politik på området og ikke nødvendigvis praksis på universiteternes uddannelser. Derfor har vi suppleret med en gennemgang af ACE Danmarks vurdering af 132 uddannelser akkrediteret i 2010 og 2011, der viser, hvordan universiteternes løbende interne kvalitetssikring anvendes på de 132 uddannelser, og om der inddrages eksterne interessenter på uddannelserne.

Universiteternes politikker og procedurer for kvalitetssikring

6. Stort set alle universiteterne har enten udarbejdet eller revideret deres kvalitetspolitikker siden 2007, og samtidig gør flere universiteter opmærksom på, at politikkerne og procedurerne for kvalitetssikring er under stadig udvikling.

7. Universiteternes arbejde er blevet mere *helhedsorienteret og målrettet*, og således har hovedparten af universiteterne nu politikker og procedurer for kvalitetssikring, der angiver, hvordan universiteterne arbejder med at sikre kvaliteten af deres uddannelser. For flere universiteter gælder, at politikker og procedurer er forholdsvist nye, og flere af disse er netop godkendt i efteråret 2011. Andre har haft politikker og procedurer for kvalitetssikring i flere år.

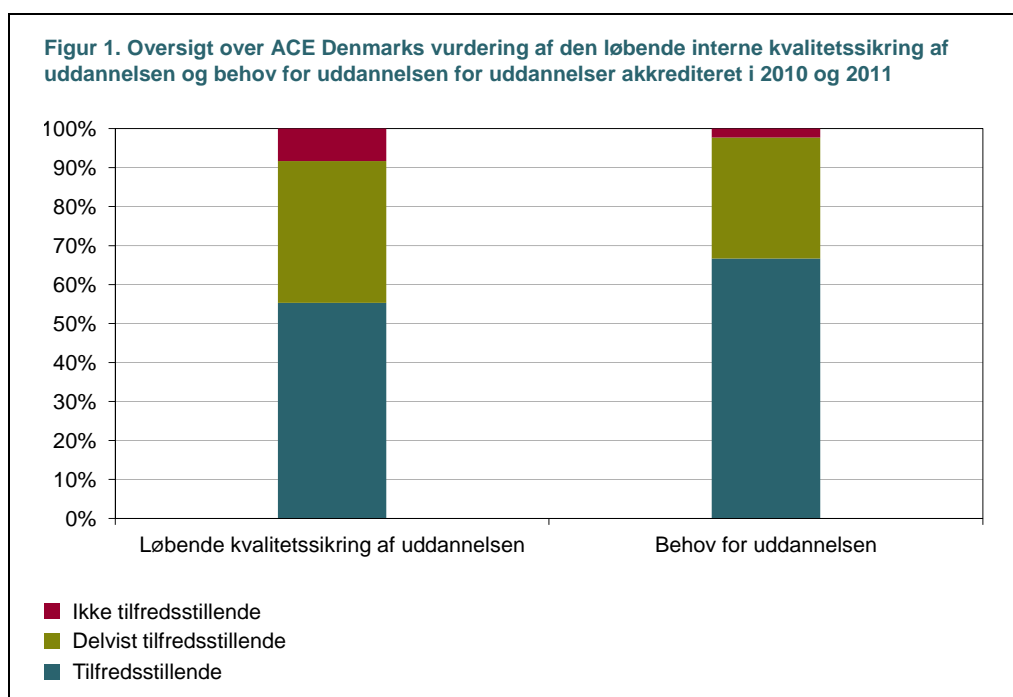
8. De fleste universiteter foretager *uddannelsesevalueringer*, men i varierende omfang. Spændvidden mellem universiteterne er stor, og nogle universiteter har indtil videre kun foretaget enkelte uddannelsesevalueringer, og andre angiver, at de vil foretage evalueringerne med faste intervaller, fx hvert 3. eller 6. år. Ét universitet gennemfører uddannelsesevalueringer i forbindelse med akkreditering af uddannelsen, der resulterer i en handlingsplan. Der er enkelte universiteter, som ikke nævner uddannelsesevalueringer i deres politikker og procedurer for kvalitetssikring.

9. Alle universiteterne inddrager *eksterne interessenter* i deres kvalitetsarbejde. Universiteterne har nedsat aftagerpaneler på forskellige niveauer, og det varierer derfor, om aftagerpanelet er tilknyttet én eller flere uddannelser. Enkelte universiteter supplerer aftagerpanelerne med aftagerundersøgelser, fx hvert 5. år. Alle universiteterne har foretaget dimittendundersøgelser, og flere tilkendegiver, at de skal foretages regelmæssigt. Ét universitet foretager en beskæftigelsesundersøgelse hvert år blandt dimittenderne.

10. Samlet set viser universiteternes politikker og procedurer for kvalitetssikring, at stort set alle universiteter har udarbejdet kvalitetspolitikker og dermed arbejder mere målrettet og helhedsorienteret med kvaliteten af deres uddannelser. Flere universiteter foretager uddannelsesevalueringer, og alle universiteter inddrager eksterne interessenter i kvalitetsarbejdet.

Uddannelsernes løbende kvalitetssikring

11. ACE Denmark foretager i forbindelse med akkreditering en faglig vurdering af uddannelsen ud fra 5 kriterier. Et af kriterierne vedrører uddannelsens løbende interne kvalitetssikring, og et andet vedrører behov for uddannelsen, herunder om der er en løbende dialog med aftagere, aftagerpaneler og dimittender. I dette kriterium indgår desuden, at dimittender skal finde relevant beskæftigelse. En uddannelse kan vurderes at opfylde et kriterium på tilfredsstillende, delvist tilfredsstillende eller ikke tilfredsstillende vis. Figur 1 viser ACE Danmarks vurdering af de akkrediterede uddannelser i 2010 og 2011 i forhold til løbende kvalitetssikring af uddannelsen og behov for uddannelsen.

Det fremgår af figur 1, at 55 % af de akkrediterede uddannelser vurderes at opfylde kriteriet om løbende kvalitetssikring af uddannelsen på tilfredsstillende vis. 45 % af de akkrediterede uddannelser vurderes at have en delvist tilfredsstillende eller ikke tilfredsstillende løbende intern kvalitetssikring. Der er variationer mellem universiteterne, og der er således universiteter, hvor næsten alle uddannelser vurderes at opfylde kriteriet på tilfredsstillende vis, og 3 universiteter, hvor alle deres uddannelser vurderes at opfylde kriteriet på enten delvist tilfredsstillende eller ikke tilfredsstillende vis.

I forhold til behov for uddannelsen, herunder inddragelse af eksterne interessenter, fremgår det af figur 1, at 67 % af uddannelserne vurderes at opfylde kriteriet på tilfredsstillende vis, og 33 % på enten delvist tilfredsstillende eller ikke tilfredsstillende vis. Der er også for dette kriterium variationer mellem universiteterne. Det skal her bemærkes, at dimittendernes beskæftigelse også har betydning for vurderingen af kriteriet.

12. Jeg finder det tilfredsstillende, at universiteternes kvalitetsarbejde generelt er blevet mere målrettet og helhedsorienteret, og at de i højere grad foretager uddannelsesevalueringer og inddrager forskellige eksterne interessenter i kvalitetsarbejdet.

Jeg bemærker samtidig, at ACE Denmarks vurderinger af den løbende kvalitetssikring af uddannelsen og behov for uddannelsen viser, at der på uddannelsesniveau stadig er uddannelser, der ikke vurderes at have en helt tilfredsstillende løbende intern kvalitetssikring og/eller inddragelse af eksterne interessenter. Særligt på 3 universiteter vurderes den løbende interne kvalitetssikring som enten delvist tilfredsstillende eller ikke tilfredsstillende. Jeg finder det derfor vigtigt, at universiteterne fortsat arbejder på at udvikle og sikre kvaliteten af deres uddannelser.

III. Videnskabsministeriets understøttelse af universiteternes kvalitetsarbejde

13. I beretningen vurderede Rigsrevisionen, at Videnskabsministeriet burde understøtte, at universiteterne fik en mere helhedsorienteret tilgang til kvalitetsarbejdet i uddannelserne, særligt via udviklingskontrakter og videndeling mellem universiteterne.

Udviklingskontrakter

14. Universitetsloven blev i 2011 ændret, bl.a. i forhold til udviklingskontrakter. Det fremgår af universitetslovens § 10, stk. 8, at bestyrelsen indgår en udviklingskontrakt med ministeren, som i den forbindelse kan pålægge universitetet at opfylde konkrete mål. Udviklingskontrakten kan omfatte alle dele af universitetets virksomhed og skal omfatte mål for de aktiviteter og indsatser, der tillægges særlig vægt.

Før lovændringen skulle de udviklingskontrakter, som ministeren indgår med universiteterne, indeholde målsætninger for universiteternes kvalitetsarbejde, bl.a. i form af planer for evaluering af uddannelser mv. Med lovændringen fastsættes der ikke længere krav til bestemte målområder, der skal indgå i udviklingskontrakterne, og således er det ikke et krav, at de skal indeholde målsætninger for kvalitetsarbejdet.

Udviklingskontrakterne kan bestå af 2 typer af mål: mål, som ministeren kan pålægge universitetet (pligtige mål), og mål, der er valgt af universitet selv (selvvalgte mål). Mål for kvalitetssikring vil kun indgå i det omfang, ministeren udpeger det som et af sine pligtige mål, eller hvis universiteterne medtager det som et selvvalgt mål.

15. ACE Denmarks vurdering af den løbende kvalitetssikring på universiteterne viser, at universiteterne stadig skal arbejde med denne sikring. Jeg finder det derfor vigtigt, at ministeriet understøtter dette, hvilket med fordel kan ske i udviklingskontrakterne.

Vejledning om krav og videndeling mellem universiteter om kvalitetsarbejde

16. I beretningen anbefalede Rigsrevisionen, at Videnskabsministeriet gjorde det klart for universiteterne, hvordan universitetslovens krav til kvalitetsarbejdet spillede sammen med kravene til uddannelsesakkrediteringer. Derudover vurderede Rigsrevisionen, at Videnskabsministeriet burde bidrage til en mere effektiv videndeling om, hvordan kvalitetsarbejdet kunne tilrettelægges.

17. I Videnskabsministeriets rapport fra 2009 om universiteternes kvalitetsarbejde beskrives de centrale regler for universiteternes kvalitetsarbejde, og der gives eksempler herpå. Rapporten blev til i samarbejde med universiteterne, som deltog i en arbejdsgruppe, og det blev dermed sikret, at publikationen var relevant for universiteterne.

Rapporten skal ifølge ministeriet udgøre et vejledningsinstrument, og den beskriver således universitetsloven, akkrediteringsloven og akkrediteringsbekendtgørelsen, de europæiske standarder for kvalitetssikring, kvalifikationsrammen og læringsmål i henhold til karakterbekendtgørelsen. Endvidere skal rapporten understøtte videndelingen mellem universiteterne, ved at universiteterne præsenterer deres overordnede kvalitetspolitik, organiseringen af kvalitetsarbejdet og giver eksempler på, hvordan de arbejder med at sikre og udvikle kvaliteten af deres uddannelser.

Ministeriet oplyser, at de for yderligere at styrke videndelingen har samlet rapportens informationer og eksempler på en temaside om uddannelsernes kvalitet på Universitets- og Bygningsstyrelsens hjemmeside.

18. Videnskabsministeriet har som led i deres tilsyn haft fokus på sikring og udvikling af kvaliteten af universitetsuddannelserne på forskellige vis. På Universitets- og Bygningsstyrelsens tilsynsmøder i 2009/2010 blev emnet "kvalitet i undervisningen" drøftet med hvert af de 8 universiteter. Universiteterne blev spurgt om deres initiativer for at sikre undervisningskvalitet, og der blev som opfølgning på mødet skrevet en tilsynsrapport, som er tilgængelig på Universitets- og Bygningsstyrelsens hjemmeside, og som universiteterne derfor kan anvende til videndeling.

19. Jeg finder det tilfredsstillende, at Videnskabsministeriet med rapporten fra 2009 om universiteternes kvalitetsarbejde har beskrevet de centrale rammer for universiteternes kvalitetsarbejde og bidraget til videndeling om, hvordan kvalitetsarbejdet kan tilrettelægges. Jeg finder det ligeledes tilfredsstillende, at der i ministeriets tilsyn med universiteterne har været fokus på universiteternes sikring og udvikling af universitetsuddannelsernes kvalitet.

IV. Sammenfatning

20. Jeg finder, at universiteternes kvalitetsarbejde generelt er blevet mere målrettet og helhedsorienteret, og at de i højere grad foretager uddannelsesevalueringer og inddrager forskellige eksterne interessenter i kvalitetsarbejdet.

Jeg bemærker samtidig, at ACE Danmarks vurderinger af den løbende kvalitetssikring af uddannelsen og behov for uddannelsen viser, at der på uddannelsesniveau stadig er uddannelser, der ikke vurderes at have en helt tilfredsstillende løbende intern kvalitetssikring og/eller inddragelse af eksterne interessenter. Særligt på 3 universiteter vurderes den løbende interne kvalitetssikring som enten delvist tilfredsstillende eller ikke tilfredsstillende. Jeg finder det derfor vigtigt, at universiteterne fortsat arbejder på at udvikle og sikre kvaliteten af deres uddannelser.

Jeg finder det ligeledes vigtigt, at Videnskabsministeriet (nu Uddannelsesministeriet) understøtter universiteternes kvalitetsarbejde, hvilket med fordel kan ske i udviklingskontrakterne. Jeg finder det tilfredsstillende, at ministeriet har beskrevet de centrale rammer for universiteternes kvalitetsarbejde og bidraget til videndeling om, hvordan kvalitetsarbejdet kan tilrettelægges.

21. Jeg finder samlet set, at området er under udvikling. Jeg forventer derfor, at universiteterne arbejder videre med at få et mere målrettet og helhedsorienteret kvalitetsarbejde, og at de foretager uddannelsesevalueringer og inddrager eksterne interessenter.

Jeg betragter hermed sagen som afsluttet.

Henrik Otbo